suri 12. XII 1927 ukj. Tallinnas. — Vene-Jaapani sõja ajal võttis H. osa laevade päästetöist Port Arthuri juures. H. oli sõjaväe teenistuses 1914—18 päästetööde juhatajaks Balti merel, kus selle aja jooksul päästeti tema juhtimisel ligi 30 suuremat laeva, neist suurimad soomuslaevad „Sevastopol" ja „Petropavlovsk". H-i oskust ning teeneid päästetööde teostamisel hinnati suureks ning ta oli tunnustatud autoriteet päästeasjanduses. H. oli ka Kaubandus-Tööstuskoja laevasõidu sektsiooni esimeheks 1925—27, Laevasõidu ja Merekaubanduse Edendamise Seltsi „Laevandus" asutajaid 1917 ja tegev mitmes merenduslikus organisatsioonis.

Pvl. 1927, nr. 341; „Vaba Maa" 1927, nr. 293 jm. saadud andmed. *A. G.*

HOYNINGEN-HUENE (Hoiningen), Friedrich Alexander Georg v., parun, zooloogiaharrastaja, sünd. 6. V 1843 vkj. Järvamaal Lehtse mõisas, õppis 1859—62 Tallinna toomkoolis, asus seejärel põllumeheks Lehtsesse isa mõisa, mille omanikuks ja pidajaks ta oli 1868—1919; surn. 2. IV 1921 ukj. Mecklenburgis Brunshaupten'is (maetud Amblas). — H. töötas liblikalisteuurijana peamiselt Põhja-Eestis. Terava vaatlejana ja hoolsa kogujana õnnestus tal avastada mitmeid uusi faunaelemente, samuti kirjeldada mitmeid teadusele uusi variatsioone. H. on avaldanud oma töötulemusi mitmes välismaa entomoloogilises ajakirjas ja Loodusuurijate Seltsi (Tartus) väljaandeis. Temalt pärinevad ka andmed Põhja-Eesti kohta J. H. W. Nolcken'i (vt. *Suppl.*) töös „Lepidopterologische Fauna von Estland, Livland und Kurland" I, II (Riia, 1868, 1871). H-i arvukaid fenoloogilisi vaatlusi on trükki toimetanud A. Üksip pealkirja all „Phänologische Beobachtungen aus Lechts . . . 1889—1914" (Beiträge XVII, 2, 1931).

Beiträge IX, 1/2 (1922), lk. 31—32, ja XVII, 2 (1931); O. Huene'lt (Tallinnas) jm. saadud andmed.

H. K-i; T.

HUBE, vt. **TIELMAN HUBE.**

HUBEL, vt. **METSANURK.**

HUNNIUS, Karl Abraham, baltisaksa arst, sünd. 23. VII 1797 vkj. Tallinnas suurkaupmehe pojana, õppis arstiteadust Tartu ülikoolis 1815—19, omandas 1821 dr. med. astme, oli maakonnaarsti abi Haapsalus 1820, seejärel Haapsalu invaliidide-komando haigemaja juhataja ja a-st 1830 Lääne maakonnaarst; surn. 28. IV 1851 vkj. Haapsalus. — H. hakkas esimesena Eestimaal ja üldse Balti kubermangudes Eesti lahtedes leiduvat muda, pärast selle seniste algeliste kasutusmeetodite ja koostise uurimist, teaduslikult tagajärjekalt tarvitama haigete ravivahendina. Tema õhutusel ehitas krahv M. de la Gardie esimese mudaravila Haapsalusse 1825 (püsinud ümberehitatuna tänini). Teise ehitas H. ühes Suuremõisa paruni Th. Ungern-Sternberg'iga 1845 (viimane on praegu dr. H. Arroneti omand). H-e tähelepanekud mudauurimise alalt ilmusid trükis pärast tema surma poeg Karl H-e sulest prantsuse, saksa ja vene keeles. H. oli tegev ka seltskondlikult, eriti Haapsalu vaeste hoolekande alal. Ta harrastas ms. ka ümbruskonna floora uurimist.

Brennsohn, Ärzte Estl. (1922); Inl. 1851, v. 390 jj.; „Olioni" Lahtised Lehed 1930, nr. 8 (H. Normann) jm. saadud andmed. *H. A.*

HUNT, Jaan, vt. **UNT.**

***HURT, Jakob**, ärkamisaja tegelane, rahvaluulekoguja ja -uurija ning keeleteadlane, sünd. 10. VII 1839 vkj. Võrumaal Põlva khk-s Vana-Koiola v. Himmaste külakoolmeistri pojana. Saanud esimese õpetuse isalt Himmaste külakoolis, õppis H. a-st 1849 Põlva khk-koolis ja 1853—54 Tartu kreiskoolis, kus ta andeka õpilasena, samuti kui hiljemini gümnaasiumis käies, leidis toetust heasoovliku Tartu kreiskooli inspektori K. Oettel'i poolt. A-il 1855—58 jätkas H. õpinguid Tartu kroonugümnaasiumis, mille lõpetas cum laude, ja õppis 1859—64 Tartu ülikoolis usuteadust, võideldes kogu aja suurte aineliste raskustega ja avaldades eduka õppimise kõrval ka silmapaistvat seltskonnategevust korp. „Livonia's", Õpetatud Eesti Seltsis jm. Apr-s 1865 omandas ta cand. theol. astme. 1865. a. jaan-st 1866. a. dets-ni teotses H. Hellenurme mõisas akadeemik A. v. Middendorff'i (vt. *Suppl.*) perekonnas koduõpetajana. A-l 1867 pidas ta Otepääl pastor M. Kauzmann'i juures prooviaastat ja valiti s. a. suvel Äksi kirikuõpetajaks. Liivimaa konsistoorium aga jättis ta ametisse kinnitamata, põhjendades asjaoluga, et ta prooviaasta, mis oli kestnud ainult 7 kuud, polevat küllaldane. Kavatsedes kirikuõpetaja kutsest üldse loobuda sooritas H. 1867. a. tei-